

1994 ve 2006 İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMALI KURAMSAL ANALİZİ

Doç. Dr. Aytekin ALBUZ, Gazi Üniversitesi
Dr. Barış DEMİRCİ, Atatürk Üniversitesi

ÖZET

Hangi kademe ve düzeyde olursa olsun, öğretim programları; eğitim ve öğretimde birliğin, sistematik bilgi akışının ve formal eğitimin en can alıcı unsurudur. Bu bakımdan çağdaş eğitim anlayışında öğretim programlarının yeri ve önemi tartışılmazdır. Ancak farklı yaklaşım ve anlayışlar doğrultusunda program geliştirme çabaları sürekli olarak devam eder. Söz konusu süreçlerden birisi de 2005 yılı itibarı ile MEB bünyesinde yaşanmış ve öğretim programlarının tümünde köklü bir değişim ve yenileşme sürecine gidilmiştir. İşte bu değişimlerden birisi de ilköğretim kademesi müzik dersi öğretim programında yaşanmış ve gerçekleşmiştir.

1994 ilköğretim müzik dersi öğretim programı, yine o dönem MEB’nin aldığı benzer bir prensip kararı doğrultusunda; felsefe ve oluşum açısından davranışçı yaklaşıma dayandırılmış olup; Bloom’un öğrenmede aşamalı sınıflama yöntemine göre şekillendirilmiştir. Davranışçı öğrenme anlayışına göre; öğrenme, bireyle bilginin arasındaki etkileşimin sonucu olarak kişinin davranışlarında oluşan değişikliklerdir. Bu eğitim anlayışına göre; farklı yöntemler aracılığıyla bütünün parçaları üzerinde elde edilen bilgiler bütünlü ile ilişkilendirilir ve genel bir takım çıkarsamalar yapılır. 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı ise felsefe ve oluşum açısından yapısalcı-yapılandırmacı anlayış temeline dayandırılmış, ancak diğer çağdaş öğretim yöntemlerinden de yararlanma yoluna gidilmiştir. Yapısalcılığın temelleri, keşfederek öğrenme fikrine dayanır ve bireylerin kendi bilgi ve davranışlarını yine deneyimleri aracılığıyla kendilerinin oluşturacağını savunur.

Her iki öğretim programı da felsefeleri farklı olmakla birlikte, model olarak çok boyutlu çağdaş öğretim programı olarak kabul edilmektedir. Yapılan çalışmada iki öğretim programı; model, felsefe, amaç, yöntem ve içerik olarak tasarı üzerinde incelenmiş ve sonuçları karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretim programları, müzik öğretim programları, program değerlendirme, öğretim programları kuramsal analiz.

1. Giriş

Eğitimin açık bir sistem olmasından, bilim ve teknolojiadaki gelişmelerin eğitimi doğrudan etkilemesinden, sistemin onarılıp yeniden düzenlenmesinden ve yatırımların boşa gitmesini önleme anlayışından dolayı; mutlak surette öğretimde planlı ve programlı olma zorunluluğu vardır.

Programlı eğitim, yani okul eğitimi, her alan için, her okul ve sınıf düzeyinde hedeflerin öğrenciye belirlenen süre zarfında nasıl kazandırılacağı ve öğrencinin bu davranışları istenen sürede kazanıp kazanmadığının kontrolünün planlandığı kapsamlı bir süreçtir (Sönmez, 1991).

Çağımızda bilgi ve teknolojiye yaşanan hızlı gelişmelerin neticesinde; toplumların yaşam standartları yükselmiş, iletişim imkanları artmış, küreselleşme süreci hızlanmıştır. Bu durum; aynı zamanda birey ve toplumların yaşamını da doğrudan etkilemiş ve ihtiyaç yapılarının yeniden düzenlenmesine yol açmıştır. Dolayısıyla bu durum ülkelerin eğitim sistemlerine de yansımış ve eğitim standartlarında da köklü bir takım değişimlere gidilmesini zorunlu kılarak; “eğitim, öğrenme, öğretimin, bilgi, yöntem” gibi kavramların da yeniden yorumlanmasına olanak sağlamıştır.

Her alanda olduğu gibi müzik eğitimi alanında da çağdaş düzeye ulaşabilmenin koşulu, işlevselliği ve etkililiği kanıtlanmış öğretim yöntem ve tekniklerini algılayıp benimseyebilmekten geçmektedir. Müzik öğretiminde, doğal olarak her öğretmen kendine özgü bir yol izler. Bu kişisel öğretme metodu, öğretmenin eğitim tecrübesine, amaçlarına, sınıf ortamına ve öğrencilerin gereksinimlerine paralel olarak ortaya çıkar. Ancak öğretmenin bu kişisel yöntemini, bilimsel temellere oturtabilmesi için müzik eğitimi alanındaki Çağa ilişkin bir takım genel yaklaşım ve yöntemleri de mutlaka yakından takip etmesi tanınması gerekir. Eğitimde, artık bilginin doğrudan verilip istendiği bir öğrenme ortamı değil, aksine bilgiye ihtiyaç duyulduğu anda ulaşma becerisi kazanmış, öğrenme sürecinde aktif ve yaşam boyu öğrenmeyi amaç edinmiş modern bir anlayış hakim olmuştur.

Bilindiği gibi genel müzik eğitimi; adından da anlaşılacağı üzere; program ayrımı gözetmeksizin her düzeyde ve her aşamada, herkese yönelik olup, yaşam için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı ve dengeli - sağlıklı bireyler yetiştirmeyi amaçlar.

Bu açıdan bakıldığında özellikle ilköğretim kurumlarında uygulanan müzik derslerinin öneminin bir kat daha artacağı aşikardır. Dolayısıyla bu derslerde uygulanacak öğretim programının işlevselliği, tutarlılığı ve çağa uygunluğu da müzik dersinin etkililiği üzerinde doğrudan rol oynayacaktır. Yeni bir felsefe ve anlayış doğrultusunda oluşturulan ve içerik olarak büyük ölçüde 1994 programına dayandırılan 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı; gerek bireylerin işbirliğine dayalı aktif öğrenme etkinliklerini içermesi, gerekse hoşgörü ortamında paylaşımcı bireyler olarak yetiştirilebilmelerinin önünün açılması bakımından bu bağlamda son derece önem taşıyacaktır.

2. Bulgular ve Tartışma

2.1. 1994 ve 2006 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programlarının Dayandığı Temel Felsefelerin Karşılaştırılması

1994 ilköğretim müzik dersi öğretim programı, söz konusu dönemde MEB'nin benzer biçimde aldığı prensip kararı doğrultusunda, diğer tüm programlar gibi davranışçı yaklaşım çerçevesinde çağdaş öğretim programı modelinde şekillendirilmiş ve programda blomm'un aşamalı sınıflandırılması esas alınmıştır. Günümüze değin pek çok öğretim programına kaynaklık eden davranışçı kurama

göre; davranışlarımız çevre tarafından belirlenir ve kontrol edilir. Ancak uygun bir çevre yaratılırsa o zaman istenilen davranışa ulaşılabilir. Davranışçıların bu anlayışı yıllarca pek çok öğretim programına kaynaklık etmiş, 1970’li yıllara gelindiğinde ise yavaş yavaş popülaritesini yitirmeye başlamıştır.

Fakat bu yaklaşım günümüzde her ne kadar popülaritesini yitirmiş olsa bile, eğitim sürecinde belli bir öğretimin varlığından söz edebilmek için, yine de somut biçimde gözlemlenebilir bir davranış değişikliğinin olması gerçeği hiçbir zaman göz ardı edilmemelidir. Bu bakımdan; güncel öğretim programlarında farklı yeni bir takım öğretim anlayış ve yaklaşımları izlenir olsa dahi, temel kuramlardan biri olan davranışçı yaklaşımı programcılık anlayışından tamamen yadsımak mümkün değildir. Bu açılarıdan bakıldığında, 1994 ilköğretim müzik dersi öğretim programını, taslak olarak her yönüyle döneminin en bilimsel ve en teknik programlarından birisi olarak kabul etmek gerekir.

Kuramcılara göre; davranışçı yaklaşımın popülaritesinin azalmasıdaki temel sebepler şöyle sıralanabilir:

- Davranışçı kuramın ağırlıklı olarak gözlenebilir etkinlikler üzerinde durması
- Öğrenmeyi sadece U-T (Uyaran-Tepki) bağıntısına indirgemesi
- Öğrenmede pekiştireçleri çok önemsemesi
- Öğrenme sürecinde öğreneni edilgen sayması
- Hayvan denekler üzerinde ortaya çıkan sonuçları insanlara genellemesi (Ün, 2007).

Görüleceği üzere; davranışçı yaklaşımın giderek popülaritesini yitirmeye başlaması ile birlikte, gelişmiş ülkeler ile gerekli entegrasyonu sağlamak için 2005 yılı itibariyle Milli Eğitim Bakanlığı’nca benzer bir karar alınmış ve tüm öğretim kademelerinde aşamalı olarak bu kez popülaritesi yükselen yapısalcı (Constructivist) anlayışa yönelinerek ilgili tüm derslerin programları söz konusu anlayışına göre tekrar ele alınıp düzenlenmiştir. Dolayısıyla 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programının dayandığı temel yaklaşımı da güncel olan yapılandırmacılık anlayışı olmuştur.

Buna göre; müzik eğitiminde uygulanan yapısalcı anlayış:

- Öğretmeye değil, öğrenmeye önem verir,
- Öğrencilerin araştırıcılığını destekler,
- Öğrenme sürecinde daha önceki yaşantılara önem verir,
- Öğrenme de performans ve etkinliklere ağırlık verir,
- Öğrencinin nasıl öğrendiğini dikkate alır,
- Öğrencinin sosyal bir çevre içerisinde öğrenmesi anlayışına dayanır,
- Öğretimde gerçekçilik ve işlevselliği destekler,
- Öğrencilere bilgi oluşturma ve deneyimlerinden sonuç çıkarma fırsatını sağlar.

Bu anlayış doğrultusunda hazırlanan 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programının vizyonu da şöyle oluşturulmuştur:

- Kendisi ve çevresiyle barışık
- Ulusal ve uluslararası kültürleri tanıyan
- Vatan ve millet sevgisine sahip
- Çevresine karşı duyarlı
- Güzel sanatların her türüne açık
- Mutlu, kişilikli ve öz güveni olan bireyler yetiştirmek

(İlköğretim 1/8 Müzik Dersi Öğretim Programı, 2007).

2.2. 1994 ve 2006 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programlarının Biçimsel Açidan Çizelgesel Olarak Karşılaştırılması

* 1994 Öğretim Programı	2006 Öğretim Programı
1 1994 – 2006 yılları arasında 12 yıl süreyle yürürlükte kalmıştır.	2006 yılında yürürlüğe girmiştir ve halen uygulanmaktadır.
2 -	Hazırlayan özel ihtisas komisyonun isimleri programda yer almıştır.
3 Uygulama sürecinde ders kitabı koşulu vardır.	Uygulama sürecinde ders kitabı materyali yürürlükten kaldırılmıştır.
4 -	Ders kitabı uygulamasının yerine “Öğretmen kılavuz ve öğrenci çalışma kitabı” uygulamaya girmiştir.
5 Kısmen kılavuz program niteliği taşımaktadır.	Aynı zamanda kılavuz program görünümündedir.
6 Öğrenci merkezli ve çok boyutlu çağdaş öğretim programı niteliğindedir.	Öğrenci merkezli ve çok boyutlu çağdaş öğretim programı niteliğindedir.
7 Konuların üniteleştirilmesi anlayışı üzerine şekillendirilmiştir.	Öğrenme alanları anlayışı üzerine yapılandırılmıştır.
8 Genel amaçlara detaylı olarak yer verilmiştir.	Genel amaçlar öz olarak ifade edilmiştir.
9 Her devreye ilişkin özel amaçlar verilmiştir.	-
10 -	Vizyonu, misyonu, temel yapısı ve yaklaşımları hakkında açıklayıcı bilgiler yer almıştır.
11 -	Konular, diğer disiplinlerle olabildiğince ilişkilendirilmiştir.
12 -	Genel ve özel müzik öğretim yöntemleri hakkında kısa bilgiler verilmiştir.
706 hedef mevcuttur.	183 kazanım mevcuttur.
13 1. Sınıfta: 68 2. Sınıfta: 75 3. Sınıfta: 90 4. Sınıfta: 120 5. Sınıfta: 103 6. Sınıfta: 73 7. Sınıfta: 90 8. Sınıfta: 87	1. Sınıfta: 23 2. Sınıfta: 22 3. Sınıfta: 23 4. Sınıfta: 23 5. Sınıfta: 24 6. Sınıfta: 23 7. Sınıfta: 23 8. Sınıfta: 22
14 Öğrenme-öğretme durumlarına yer verilmiştir.	Öğrenme-öğretme (etkinlikler) durumları verilmiştir.
15 Ölçme-sınama durumlarına yer verilmiştir.	Ölçme-değerlendirme durumlarına yer verilmiştir.
Görsel açıdan dizelgesel bir yapıya sahiptir.	Görsel açıdan çizelgesel bir yapıya sahiptir.
16 254 sayfadan oluşmaktadır.	83 sayfadan oluşmaktadır.

2.3. 1994 ve 2006 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programlarının İçeriksel Açından Çizelgesel Olarak Karşılaştırılması

	1994 Öğretim Programı	2006 Öğretim Programı
1	Doğrudan gözlemlenip ölçülebilen davranışçı yaklaşıma dayanmaktadır.	Bilgiyi bireyin kendisinin işlevselleştirdiği yapılandırmacı yaklaşım esas alınmıştır.
	Modeli:	Modeli:
	Üniteler	Öğrenme Alanları
2	Konular	Kazanımlar
	Hedefler, Hedef Davranışlar	Açıklamalar
	Öğrenme Öğretme Durumları	Etkinlikler
	Ölçme Sınama Durumları	Ölçme-Değerlendirme
3	Esas noktasını hedefler oluşturmaktadır.	Esas noktasını kazanımlar oluşturmaktadır.
4	Öğretmen bilgiyi hazır olarak öğrencilere aktarmaktadır.	Bilgi hazır verilmeyip, öğrenciler bilgiye ulaşmada aktif rol oynarlar ve daha sonra kendileri yapılandırır.
5	Bilişsel anlamda yoğun bir bilgi aktarımı söz konusudur.	Sürekli bilgi aktarımında çok, konular yaşamsal olarak öğrenciler tarafından özümzenmektedir.
6	Üst düzey zihinsel süreçlerden çok, ürün değerlendirilmektedir.	Sadece üst düzey zihinsel süreç değil, aynı zamanda süreç de değerlendirilmektedir.
7	Hedef ifadeleri öğrenci merkezlidir.	Kazanım ifadeleri öğrenci merkezlidir.
8	Programın her boyutu için farklı dilsel ifade (son takı) kullanılmıştır.	Programın her boyutunda aynı bir dilsel ifade biçimine yer verilmemiştir.
9	Daha çok geleneksel yöntemlere yer verilmiştir.	Geleneksel öğretim yöntemlerinin yanı sıra çağdaş yöntemlere de yer verilmiştir.

Temel Alınan Üniteler:

- Hayatımızda Oyun, Hareket, Ses ve Müzik
- Hareket, Konuşma, Şiir ve Müzikte Hız
- Konuşma, Şiir ve Müziğimizde Gürlük
- Konuşma, Şiir ve Müziğimizde Ritim, Ölçü
- Müziğimizde Ezgi, Biçim
- Müziğimizde Tür
- Çevremiz ve Müzik
- Atatürk ve Müzik

*Konular, ilgili ünitelerin altında yer almaktadır.

Programın dayandığı Öğrenme Alan:

- Dinleme-Söyleme-Çalma (performans)
- Müziksel Algı ve Bilgileme (Teori)
- Müziksel Yaratıcılık (Oluşturma-Yaratı)
- Müzik Kültürü (Entellektüalite)

*Konular, kazanımlar çerçevesinde ilgili öğrenme alanının altında yer almaktadır.

11	Konular hedeflerle ilişkilendirilmiş ve hedef davranışlar oluşturulmuştur.	Konular kazanımlarla ilişkilendirilmiş ve etkinlikler oluşturulmuştur.
12	Örnek ders işleyişi verilmiştir.	Örnek ders işleyişi verilmiştir.
13	Ölçme-sınama durumlarına yer verilmiştir.	Ölçme-değerlendirme durumlarına yer verilmiştir

2.4. 1994 ve 2006 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programları Arasındaki Öğretim Yöntem ve Tekniklerinin Karşılaştırılması

Her alanda olduğu gibi müzik eğitimi alanında da hem genel, hem de özel öğretim yöntemlerinden yararlanılmaktadır. Dolayısıyla bu yöntemlerden bazıları zaman içerisinde geleneksel hale dönüşebilmekte, bazıları ise dönemine göre popüler konuma geçmektedir. Ancak, her ne kadar yeni yaklaşım ve yöntemler gün yüzüne çıksa da geleneksel öğretim yöntem ve tekniklerinin her dönemde temel dayanağı oluşturduğu gerçeğini de unutmamak yararlı olur. 1994 öğretim programı, özü itibarıyla geleneksel öğretim yaklaşımlarına dayanmakla birlikte; “Genel Amaçlar” bölümü iyi incelendiğinde örneğin: 11. maddede; “derslerde vurmali ezgi çalgısı (Orff çalgıları) kullanımı”ni teşvik etmesi, 14. maddede; “çözümleme, yaratma, yeniden bulma ve öyküleme..” gibi yeni öğretim yöntemlerin kullanımı önermesi, 19. maddede; “olabildiğince yaratıcı çalışmalara yer verilmesi”ni istemesi ve 22. maddede; “derslerin işlenişinde söyleme-çalma-yaratma ve dinleme etkinliklerine dengeli olarak yer verilmesi” gibi dersin işlenişine dair önemli hususlarda ön gördüğü açılımlarla aslında bir nevi yeni döneme yani 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programına da fazlasıyla ışık tutmuş olduğu görülecektir. Dolayısıyla, bu bölümde 1994 ilköğretim müzik dersi öğretim programında kısmen de olsa üstü örtülü olarak değinilen ancak 2006 öğretim programında yer alan yeni yaklaşımlara değinilecek ve tartışılacaktır.

2.4.1. İşbirliğine Dayalı Aktif Öğrenme Yaklaşımı

Bu yaklaşım, öğrencilerin küçük gruplar halinde çalışarak öğrenmelerini gerçekleştirme sürecidir. İşbirliğine dayalı öğrenme modelinde başarıya ulaşmak için karşılıklı ilişki zorunludur.

Bu öğrenme türünün bazı avantajlarını şöyle sıralamak mümkündür:

- Grup içerisinde olumlu yönde bir bağımlılık söz konusudur.
- Liderlik, grup üyeleri arasında paylaşılmaktadır.
- Grup sorumluluğu bilinci vardır.
- Üyeler arasında öğrenmenin tam olabilmesi için kolektif ilişkilerin yapılandırılması amaçlanır
- İşbirliğine dayalı öğrenmede iletişim yeteneği, dürüstlük, karar verme, problem çözümü, paylaşma gibi sosyal beceriler doğrudan öğrenilir.
- Başarı ve ödül ortaktır (İlköğretim Müzik Dersi 6,7,8. Öğretmen Kılavuz Kitabı, 2007).

Birlikte müzik yapmanın doğasında da yer alan kolektif çalışma prensibi sayesinde, bir etkinlik sonucunda tüm çocuklar birlikte amaca ulaşmış sayılır ve bu hazzı da ortak olarak paylaşmış olurlar.

2.4.2. Öğrenme Alanı Odaklı Öğretim Anlayışı

Son yaklaşımlara göre; gelişmiş ülkelerde müzik derslerinin konuları belirli alanlarda toplanmıştır. Bu sınıflandırmada müzik dersindeki öğretim anlayışı; **prodüksiyon, reproduksiyon, resepsiyon, transpozisyon ve refleksiyon** adı altında beş alanı içermektedir. Bu öğrenme alanları;

Prodüksiyon: Müzik üretme, müzik yaratma, doğaçlama, taklit etme, düzenleme, çalgılama, seslerle oynama. **Reproduksiyon:** Müzikleri seslendirme, çalma, söyleme. **Resepsiyon:** Müziği dinleme, algılama, sindirme. **Transpozisyon:** Müziği başka anlatım biçimlerine dönüştürme; hareketle, sözle, resimle yorumlama ve anlatma. **Refleksiyon:** Müzik hakkında konuşma, müziğin kuramını, yapısını inceleme, öğrenme olarak tanımlanabilir

Bu alanlardan her birinden oluşturulacak konular; müzik tarihinin, müzik türlerinin, çalgıların, müzik araçlarının, müzikçilerin, müzik kurumlarının ve müzik yaşamının bütün boyutları ile müzik derslerinde işlenerek bireylerin çok yönlü olarak yetişmelerini mümkün kılmaktadır (Toksoy, 2005).

Söz konusu 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı da benzer bir yaklaşımdan hareketle; **“Dinleme-Söyleme-Çalma”**, **“Müziksel Algı ve Bilgilenme”**, **“Müziksel Yaratıcılık”** ve **“Müzik Kültürü”** adı altında 4 öğrenme alanı üzerinde yapısalcı anlayışla biçimlendirilmiş ve kazanımlar bu öğrenme alanlarıyla kenetli olarak oluşturulmaya çalışılmıştır. Yine benzer bir yaklaşımla; ilköğretimin devamı olan orta öğretim 2008 lise müzik dersi öğretim programı öğrenme alanları da **“Söyleme-Çalma”**, **“Dinleme”**, **“Müziksel Algı ve Bilgilenme”**, **“Müzik Kültürü”** ve **“Müziksel Yaratıcılık”** biçiminde 5 öğrenme alanı üzerine yapılandırılmıştır.

Yanı sıra 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı, “öğrenme-öğretme süreci” yani işleniş bölümü ile 5E modeli diye tanımlanan “Giriş” (engage), “Keşif” (exploration), “Açıklama” (explain), “Derinleştirme (elaborate), “Değerlendirme” (evaluate) basamaklarına dayandırılmış olup; programın uygulanmasında bu model temel alınarak, konuların etkinlik esasına göre düzenlenip işlenmesi amaçlanmıştır.

2.4.3. Oyun-Dans-Devinim Yaklaşımı

Öğrenci merkezli olarak düzenlenen bir öğretim sisteminde, öğrenciler derse aktif olarak katılmalı, öğretmen bilgiyi aktarmak yerine öğrencilerin bilgiyi keşfederek öğrenmelerine yönelik yol gösterici bir rol üstlenmelidir. Müzik derslerinde, bireysel etkinliklerin yanı sıra grup çalışmalarına da yer verilmeli; öğrencilerin sosyalleşmesi ve diğer bireylerle iletişim kurmasını destekleyici işbirliğine dayalı üretim anlayışı benimsenmelidir. Birlikte hareket etmeye, oyun oynamaya çok yatkın olan çocukların enerjileri müzik dersinde yapacakları danslar, drama etkinlikleri ile ön plana çıkartılmalı ve bu sayede öğrencilerin kendine olan güven duygusu geliştirilmeye çalışılmalıdır (Orff Schulwerk, 2003-4).

Son yıllarda ülkemizde de yaygınlaşan Orff çalışmalarında öğretmen rehber konumunda olup; öğrencileri yaratıcı çalışmalar için motive edip, çıkış noktası oluşturacak, aktif çalışma için yönlendirecek, doğaçlama, anlık çeşitleme ve kurgulama vb. yaratıcılığı sürekli teşvik edecektir. Orff anlayışında uygulamadan bilgiye varan, diğer bir deyişle bilgi çıkarımına yönelik çalışma biçimlerinin, yapılandırmacı anlayışın beklentileri ve çoklu zeka kuramı ile de büyük ölçülerde örtüştüğü görülmektedir (Kalyoncu, 2008).

2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programının da temel dayanaklarından birisini oluşturan Orff öğretisine ilişkin olarak Ulrike Jungmayer’in şu sözleri konuya daha da açıklık getirecektir: “Carl Orff’un elementer müzik ve hareket eğitimi anlayışı, her çocuğun kendine özgü bir yeteneği olduğunu kabul eder. Müzik ve hareket eğitiminde söz konusu olan, sadece müzik eğitimi değildir. Buradaki amaç; insan yetiştirmektir” (Orff Schulwerk, 2006).

3. Sonuç ve Öneriler

3.1. Sonuçlar

- 1994 ilköğretim müzik dersi öğretim programı 12 yıl süreyle yürürlükte kalmış, uygulamadaki görünümüne ve işlevselliğine ilişkin pek çok araştırma yapılmıştır. Bu husus çalışmanın kapsam

dışında olmakla birlikte, 1994 öğretim programı, döneminin en çağdaş program modellerinden biri olarak müzik eğitimine damgasını vurmuştur.

- 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı ise 2006 yılı itibariyle uygulamaya girmiştir ve 4 yıldır yürürlüktedir.

- 1994 ilköğretim müzik dersi öğretim programının ana materyalini ders kitabı oluşturmakla birlikte; 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı ile birlikte müzik ders kitabı uygulamasına son verilmiş, yerine öğretmen kılavuz ve öğrenci çalışma kitapları getirilmiştir.

- 1994 ilköğretim müzik dersi öğretim programının felsefesini davranışçı yaklaşım, 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programının felsefesini ise yapılandırmacı yaklaşım oluşturmuştur. Ancak bu iki felsefe, öğretimin tanımı gereği birbirinden tamamen bağımsız olarak düşünülemez.

- 1994 ilköğretim müzik dersi öğretim programı ünite bazında oluşturulmuş, 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı ise öğrenme alanları üzerine teşkil edilmiştir.

- Hem 1994, hem de 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı öğrenci merkezli, çok boyutlu ve çağdaş öğretim programı modeli görünümündedir.

- 1994 ilköğretim müzik dersi öğretim programı; içerik ve genel/özel amaçlar bakımından, 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programına kaynaklık etmiştir.

- 1994 ilköğretim müzik dersi öğretim programının her boyutuna ilişkin özel bir dilsel ifade biçimi kullanılmış olup; 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programında ise böyle bir husus göze çarpmamaktadır.

- 1994 ilköğretim müzik dersi öğretim programında ölçme-sınama durumlarına yer verilmiş ancak değerlendirme boyutuna rastlanmamıştır. 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programında ise ölçme değerlendirme boyutlarına yer verilip, sınama ifadesine rastlanmamıştır.

- 1994 ilköğretim müzik dersi öğretim programı her ne kadar geleneksel öğretim yöntem ve tekniklerine dayandırılrsa da genel amaçlar bölümünde yer alan ifadelerden de anlaşılacağı üzere; günümüzdeki mevcut popüler öğretim yaklaşımlarına (orff öğretisi, yaratıcılık olgusu, ders işleniş yöntemleri vb.) da atıf yapmıştır. Dolayısıyla bu yaklaşımların bazıları 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programına da yol gösterici olmuştur.

- 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programında; aktif öğrenme, öğrenme alanlarına dayalı öğretim, öğretimde 5E modeli ve oyun-dans-devinim gibi yeni öğretim yaklaşımları yer almıştır.

- 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı, çizelgesel döküm dışında açıklayıcı ilave bilgiler içermesi bakımından bir nevi kılavuz program görünümündedir. Bu durum 1994 ilköğretim müzik dersi öğretim programında da kısmen göze çarpmaktadır.

3.2. Öneriler

- 1994 ve 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programları da dahil olmak üzere, hiçbir öğretim programı ve kuramı birbirinin alternatifi olarak değil, aksine tamamlayıcısı olarak görülmeli ve her birinin olumlu yönleri öne çıkartılarak gerektiğinde yararlanma yoluna gidilmelidir.

- Yürürlükteki 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programının felsefesinin doğru olarak anla-

şılabilmesi için, konu alanı uzmanlarının MEB’nca müzik öğretmenlerine yönelik düzenli seminerler, hizmet içi kurslar ve interaktif sunumlar yapılmalıdır.

- 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programında yer alan geleneksel öğretim yöntem ve tekniklerinin yanı sıra aktif öğrenim ve özellikle Orff öğretisi üzerinde önemle durulmalı, bu yöntemler etkinlik esaslı çerçevesinde derslerde mutlaka aktif olarak uygulanmalıdır.

- 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programında öngörülen performans ödevleri doğrultusunda; özellikle icraya dönük çalışmalara dayalı olarak ortaya konan ürünlerin belirli periyodlarla sergilenmesine imkan verilmeli, böylece çocukların kendine olan güvenlerinin artmasına ve aynı zamanda da sosyalleşme sürecine destek olunmalıdır.

- Program içerisinde yer alan her kazanım, mümkün olduğunca diğer öğrenme alanları ile de ilişkilendirilmeli, dersin işlenişinde etkinlik esaslı ve işbirliğine dayalı aktif öğrenme ve müzik-dans-devinim unsuru gözden kaçırılmamaya çalışılmalıdır.

- 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programında yer alan yeni öğretilerin etkinlik esasına dayalı olarak etkili bir biçimde uygulanabilmesi için; **müzik derslerinin süresinin haftada en az 2 saate çıkarılması gerekmektedir.**

- 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı ekseninde yürürlüğe konulan “Öğretmen Kılavuz Kitabı”, “Öğrenci Çalışma Kitabı”nın yanı sıra olmazsa olmazlardan biri olan ve uygulamadan kaldırılan “**DERS KİTABI**” gibi çok hayati ana bir materyal, tekrar yürürlüğe konulmalıdır.

- Belirli aralıklarla programın uygulamadaki görünümüne bakılmalı ve gelen dönütler çerçevesinde değerlendirme çalışmaları yapılarak program sürekli güncel halde tutulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Kalyoncu, N. (2008). *Carl Orff'un Elementer Müzik, Hareket ve Konuşma Eğitimi Yaklaşımının Günümüzdeki Anlamı*. www.muzed.org.tr/index.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1994). İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı. Ankara: MEB Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2007). İlköğretim Müzik Dersi 6,7,8, Öğretmen Kılavuz Kitabı. Ankara: Devlet Kitapları, İmpress.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2007). İlköğretim 1/8 Müzik Dersi Öğretim Programı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü
- Orff Schulwerk. (2006). *Eğitim ve Danışmanlık Merkezi*. İstanbul: İno 10
- Orff Schulwerk. (2003-4). *Eğitim ve Danışmanlık Merkezi*. İstanbul: İno
- Sönmez, V. (1991). Öğretmen El Kitabı. Ankara: Adım yayıncılık Ltd, Şti
- Toksoy, A.C. (2005). *Günümüz Müzik Eğitiminde Kullanılan Metodlar ve Yöntemlere Genel Bir Bakış*. http://www.muzikbilim.com/4e_2005/toksoy_ac.html
- Ün, K. (2007). *Aktif Öğrenme, Bilişim Gelişimin Coşkusu*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ